

DR. ZONGOR GÁBOR

FŐTITKÁR

TELEPÜLÉSI ÖNKORMÁNYZATOK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE

2014 – a választások éve¹

Az 1990-es politikai rendszerváltoztatást követően hetedik alkalommal került sor egyazon évben általános országgyűlési és önkormányzati választásra Magyarországon. Az április 6-ai parlamenti és az október 12-ei helyhatósági választások mellett május 25-én még Európai Parlament képviselőire is szavazhattunk. Így három választással terhelt esztendő volt 2014.

Magyarország Alaptörvénye új szabályozásának köszönhetően az elkövetkezendő időben 2034-ig hasonló helyzet nem állhat elő, mivel az országgyűlési képviselőket továbbra is négyévente választják, viszont az önkormányzati választási ciklus megegyezik az Európai Parlamentével, vagyis ötvenente kerül sor a helyhatóságoknál. Másik lényeges alaptörvényi változtatás, hogy a jövőben nem lehetnek önkormányzati választott szereplők egyben országgyűlési képviselők is.

A három választásból a két hazai elemzése érdekes önkormányzati szempontból, annak ellenére, hogy több párt európai parlamenti listáján is szerepeltek polgármesterek, önkormányzati vezetők, ha jellemzően nem is befutó helyeken.

I.

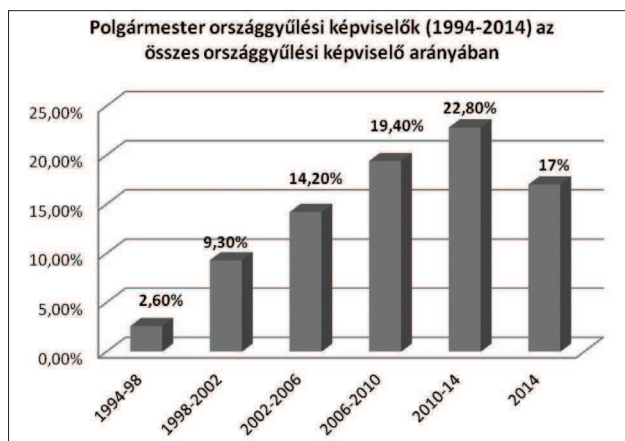
2014. április 6. – országgyűlési választás

Az országgyűlési választásokon még aktív polgármesterek, megyei közgyűlési elnökök és önkormányzati választott szereplők is indulhattak a parlamenti képviselői mandátum megszerzésért úgy, hogy győzelmük esetén sem kellett lemondaniuk önkormányzati funkciójukról. A kettős képviselet – az országgyűlési képviselői és az önkormányzati választott tisztség közötti – összeférhetetlenségére vonatkozó új szabályozás² a 2014. évi általános választások napján, vagyis október 12-én lépett hatályba.

A kettős képviselet lehetősége Magyarországon pontosan húsz évig, vagyis öt választási cikluson keresztül élt.

Az önkormányzati választott szereplők és az országgyűlési képviselők közötti 1990-ben előírt összeférhetetlenséget a Horn-kormány kezdeményezésére az Országgyűlés feloldotta és lehetővé tette, hogy a kettős képviselet az őszi választásokon létrejöhessen. Ugyanakkor a már megválasztott önkormányzati vezetők esetében nem indítottak összeférhetetlenségi eljárást, noha az új törvényi rendelkezés csak

1994. július 21-én lépett hatályba.³ A kettős képviselet lehetőségének következtében választásról választásra folyamatosan nőtt a száma és aránya az önkormányzati érdekkörű parlamenti képviselőknek. Amennyiben csak a polgármester országgyűlési képviselőket vizsgáljuk, megállapítható, hogy a 2010–2014 közötti időszakban már minden ötödik országgyűlési képviselő egyidejűleg aktív polgármester is volt.

A hatodik választási ciklusban, 2010-től a fővárosi kerületi (65%) és a megyei jogú városi polgármesterek (70%) túlnyomó többsége egyben országgyűlési képviselő volt. A kettős képviselet lehetősége, egyrészt arra ösztönözte a pártokat, hogy sikeres településvezetőket, valamint megyei közgyűlési elnököket indítson a parlamenti választásokon, másrészt az országgyűlési képviselők részéről merült fel az igény az önkormányzati szerepvállalásra. Mindkét irányú mozgás megfigyelhető volt az elmúlt két évtizedben.⁴

³ Lásd: a polgármesteri tisztség ellátásának egyes kérdéseiről szóló 1990. évi LXVII. törvény módosításáról rendelkező 1994. évi LVII. törvény 1. §-át, valamint az Alkotmánybíróság 55/1994. (XI. 10.) AB határozatát. <http://www.valasztas.hu/nepszav03/hu/06/vf2/vf310216.htm>

⁴ Lásd: ZONGOR GÁBOR a témában korábban írt tanulmányait:

1. Az önkormányzati érdekek érvényesítésének lehetősége a nagypolitikában – ÖN-KOR-KÉP 2000. 10–11. 6–10. o.
2. Önkormányzati vezetők és a nagypolitika – I. Rész – Önkormányzat 2002. 4. 19–24. o.
3. Önkormányzati vezetők és a nagypolitika – II. Rész – Önkormányzat 2002. 5. 6–13. o.
4. Polgármesterek a nagypolitikában – Önkormányzat 2002. 7–8. 9–14. o.

¹ A tanulmány az OTKA K. 104649. A decentralizáció biztosítékai Magyarországon című kutatás keretében készült.

² Lásd: Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 36. és 72. valamint 78. §-okat.

A 2014-es országgyűlési választások utáni helyzet

A csökkentett létszámú országgyűlésben még október 12-ig lehettek polgármesterek, így a parlamenti választások napján összesen 34 polgármester került be a törvényhozó testületbe, túlnyomó többségük egyéni képviselői mandátumot szerezve, vagyis joggal volt feltételezhető, hogy októberben a nagy részük már nem indul az önkormányzati választásokon. Rajtuk kívül még 13 települési önkormányzati képviselő, 10 alpolgármester, valamint a megyei közgyűlésekből 3 tag, 4 alelnök és 10 elnök szerzett országgyűlési képviselői mandátumot. Így az új összetételű parlamentbe mindösszesen 73 aktív önkormányzati érdekkörű személy került be, vagyis az országgyűlési képviselők csaknem 37%-a akkor még funkcióban lévő önkormányzók köréből került ki.

A vizsgálódásom az Országgyűlés alakuló ülésének időpontjában meglévő állapotra, az ekkor mandátumot szerző 199 képviselőre⁵ terjedt ki és alapvetően az Országgyűlés honlapján a képviselőkre vonatkozó adatokból⁶ indult ki.

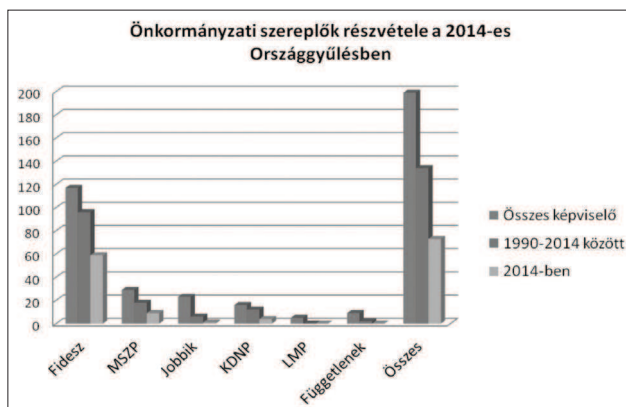
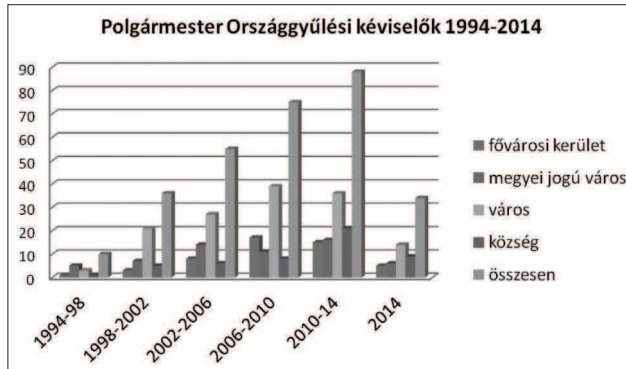
5. Arcsall a törvényhozás felé (191–234) – Kit a szó nevének szólít – A 2002-es parlamenti választások Veszprém megyében – Szerkesztette: OLÁH MIKLÓS – KISZI Veszprém, 2002.
6. Kísérlet a kettős képviselőre – Önkormányzat 2006. 4. 4–10. o.
7. Hazai pályán, pártmezen – Önkormányzat 2006. 9. 5–7. o.
8. Hazai pályán, pártmezen II – Önkormányzat 2006. 10. 8–9. o.
9. Parlamentter polgármesterek – Önkormányzat 2006. 10. 9–13. o.
10. Polgármesterek, önkormányzati vezetők a Parlamentben (5–51) – Tanulmányok a 2006-os országgyűlési választásokról – Comitatus – 2006. évi különszám
11. Gyorsjelentés – Parlamentbe igyekvő önkormányzati vezetők a 2010-es országgyűlési választásokon – Önkormányzat 2010. 3. 2–7. o.
12. Győztes önkormányzati vezetők az Országgyűlésben – Önkormányzat 2010. 4-5. 2-6. o.
13. Kettős képviselőre betöltő önkormányzati vezetők a 2010-es országgyűlési választásokon – Comitatus 2010. 6. 46–58. o.
14. A magyar önkormányzati érdekképviselet negyedszázada – Új Magyar Közigazgatás 2013. szeptember, 6. évfolyam 12. szám 29–53. o.
15. A kettős képviselő vége – Önkormányzat 2014. III. negyedév 1–23. o.

⁵ A tanulmány írásának időpontjáig – 2015. január 23-ig – öt országgyűlési képviselő lemondott mandátumáról, így

- Bajnai Gordon független, május 26-án, helyére június 10-től Szelényi Zsuzsanna került,
 - Balczó Zoltán Jobbik, június 20-án, helyére június 30-tól Lukács László György került,
 - Molnár Csaba független, június 20-án, helyére június 30-tól Varju László került,
 - Borka László MSZP, október 16-án, helyére október 27-én Gögös Zoltán került,
 - Navracsics Tibor FIDESZ, október 30-án, a megüresedett helyért időközi választásra 2015. február 22-én kerül sor.
 - Kiss Péter MSZP képviselő július 29-én meghalt, helyére időközi választáson december 8-tól Horváth Imre MSZP került. Lasztovics Jenő 2015. január 8-án meghalt, időközi választás időpontja még nem került kitűzésre.
- Az új képviselők közül önkormányzati tapasztalattal rendelkezik VARJU LÁSZLÓ, aki Taksonyban önkormányzati képviselő (2006–2010), illetve polgármester (2002–2006), valamint Pest megyei közgyűlés tagja (1994–2002) volt. LUKÁCS LÁSZLÓ GYÖRGY pedig 2010-től volt Karcag város képviselő testületének tagja. GÖGÖS ZOLTÁN a pápai képviselő-testületnek (1994–1998 és 2002–2006) és a Veszprém megyei közgyűlésnek (1998–2002) volt tagja.

⁶ Lásd: <http://www.parlament.hu/egy-kepviselo-adatai>
 A honlap adatait ellenőrizve a következő korrekciókat, kiegészítéseket tettem:

- KUNHALMI ÁGNES, nem tagja a Fővárosi Közgyűlésnek, hanem külső bizottsági tag

Az elemzésem nem csupán a megválasztáskor fennálló aktív önkormányzati szerepeket vizsgálta, hanem a 2014. április 6-án megválasztott 199 országgyűlési képviselő korábbi önkormányzati szerepvállalására is kiterjedt.

FIDESZ

A 117 FIDESZ képviselő 82%-a választásokkor gyakorolt, vagy korábban betöltött valamilyen önkormányzati szerepet. A 96 önkormányzati érdekkörű FIDESZ képviselő

www.parlament.hu/egy-kepviselo-adatai?p_auth=W8zNYenk&p_p_id=pairproxy_WAR_pairproxyportlet_INSTANCE_9xd2Wc9jP-4z8&p_p_lifecycle=1&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-1&p_p_col_count=1&_pairproxy_WAR_pairproxyportlet_INSTANCE_9xd2Wc9jP4z8_pairAction=%2Finternet%2Fcpql%2Fogy_kpv.kepv_adat%3Fp_azon%3Dk762%26p_ckl%3D40
 – SOLTÉSZ MIKLÓS, Budajenő polgármestere 2002–2006, képviselő 1998–2002, Fővárosi Közgyűlés tagja 1998–2002 között

www.parlament.hu/egy-kepviselo-adatai?p_auth=W8zNYenk&p_p_id=pairproxy_WAR_pairproxyportlet_INSTANCE_9xd2Wc9jP-4z8&p_p_lifecycle=1&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-1&p_p_col_count=1&_pairproxy_WAR_pairproxyportlet_INSTANCE_9xd2Wc9jP4z8_pairAction=%2Finternet%2Fcpql%2Fogy_kpv.kepv_adat%3Fp_azon%3Ds051%26p_ckl%3D40
 – SZÁSZFALVI LÁSZLÓ, Csurgó polgármestere 1990–2010 között és nem csupán 2006–2010 között

http://www.parlament.hu/egy-kepviselo-adatai?p_auth=gxhqE-V3u&p_p_id=pairproxy_WAR_pairproxyportlet_INSTANCE_9xd2Wc9jP4z8&p_p_lifecycle=1&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-1&p_p_col_count=1&_pairproxy_WAR_pairproxyportlet_INSTANCE_9xd2Wc9jP4z8_pairAction=%2Finternet%2Fcpql%2Fogy_kpv.kepv_adat%3Fp_azon%3Ds013%26p_ckl%3D40
 – FODOR GÁBOR, Heves megyei közgyűlés tagja – 2002–2006 között

http://www.valasztas.hu/onkval2002/so02/ered_ind.htm

között 39 polgármester – közülük 31 a választáskor is településvezető – található. A korábban volt polgármesterek közül két miniszter került a harmadik Orbán-kormányba, a karcagi Fazekas Sándor földművelésügyi és a hódmezővásárhelyi Lázár János miniszterelnökséget vezető miniszter személyében. A FIDESZ miniszterek közül még önkormányzati tapasztalattal rendelkezik Hende Csaba honvédelmi miniszter, aki rövid ideig (1990–1991 között még MDF színben) szombathelyi önkormányzati képviselő volt, valamint Szijjártó Péter, a külgazdasági és külügyminiszter Győr megyei jogú város közgyűlésében 2006–2010 között vállalt önkormányzati szerepet.

Az országgyűlési képviselő államtitkárok között is szép számmal találhatunk önkormányzati múlttal rendelkezőket. Korábban hosszabb, rövidebb ideig polgármesterként tevékenykedett:

- Pápán Kovács Zoltán, aki jelenleg a Miniszterelnökség területi közigazgatásért felelős államtitkára,
- Mosonmagyaróváron Nagy István, az FM parlamenti államtitkára,
- Vasváron V. Németh Zsolt az FM, környezetügyért, agrárfejlesztésért és hungarikumokért felelős államtitkára,
- Monoron Pogácsás Tibor, a BM önkormányzati államtitkára,
- Bonyhádon Potápi Árpád, a Miniszterelnökség nemzetpolitikáért felelős államtitkára,
- Hatvanban Szabó Zsolt, az NFM fejlesztés- és klímapolitikáért, valamint kiemelt közszolgáltatásokért felelős államtitkára,
- Nyíradonyban Tasó László, az NFM infrastruktúráért felelős államtitkára,
- Mezőkövesden Tállai András, az NGM parlamenti államtitkára,
- Kecskeméten Zombor Gábor, az EMMI egészségügyért felelős államtitkára,
- Baján Zsigó Róbert, az FM élelmiszerlánc-felügyeletért felelős államtitkára.

Az államtitkárok között találhatunk még megyei önkormányzati előélettel rendelkezőket is, így a Fejér megyei közgyűlés korábbi elnöke Vargha Tamás, jelenleg a HM parlamenti államtitkára, a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei közgyűlés korábbi alelnöke Répássy Róbert, az IM parlamenti államtitkára, az ugyancsak Borsod-Abaúj-Zemplén megyei önkormányzatnál volt közgyűlési alelnök Fónagy János, a NFM parlamenti államtitkára. Korábban Fejér megyei önkormányzati képviselő is volt L. Simon László Miniszterelnökség parlamenti államtitkára.

Települési önkormányzati vezetői múlttal rendelkezik még az országgyűlési képviselő államtitkárok közül a pápai volt alpolgármester Konrád Károly, jelenlegi BM parlamenti államtitkár, valamint Tápai Szentmárton korábbi alpolgármestere, Czerván György, aki most az FM agrárgazdaságért felelős államtitkára. Két államtitkár korábban települési képviselőként is tevékenykedett: Czunyiné Bertalan Judit, az EMMI köznevelésért felelős államtitkára Bokod községben,

míg Hoppál Péter, az EMMI kultúráért felelős államtitkára Pécssett a kinevezésekor is betöltött önkormányzati szerepet.⁷

A 2014-es parlamenti választások után megalakult FIDESZ frakció eggyel több, mint fele aktív önkormányzati megbízással rendelkezett. Az 59 érintett közül 10 megyei közgyűlési elnök, 4 alelnök, 5 fővárosi kerületi polgármester és 3 alpolgármester, ugyancsak 5 megyei jogú városi polgármester és 3 alpolgármester, 13 városi és 8 községi polgármester, 2 városi alpolgármester, valamint 6 helyi képviselő volt.

Az önkormányzati vezetői szerep és az országgyűlési megbízással összefonódásának legerősebb megnyilvánulása, hogy a 2010-től az Országgyűlésben a legnagyobb frakció vezetője egyben polgármester is volt. Előbb Lázár János⁸ hódmezővásárhelyi polgármester, majd államtitkárrá történő kinevezését követően Rogán Antal⁹ Budapest V. kerülete, a Belváros polgármestere lett a FIDESZ frakcióvezető.

KDNP

A 16 kereszténydemokrata képviselő háromnegyede rendelkezik valamilyen önkormányzati múlttal. Semjén Zsolt miniszterelnök helyettes Budapest II. kerületében 1990–1994 között volt önkormányzati képviselő. Seszták Miklós nemzeti fejlesztési miniszter kinevezésekor még kisvárdai, illetve Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei önkormányzati képviselőként is tevékenykedett.

Az államtitkári körből Soltész Miklós, az EMMI egyházi, nemzetiségi és civil kapcsolatokért felelős államtitkára, korábban Budajenő polgármestere, Aradszki András, az NFM energiaügyért felelős államtitkára Érd alpolgármestere, míg Rétvári Bence, az EMMI parlamenti államtitkára fővárosi közgyűlési képviselő volt.

A kisebbik kormánypárti frakcióban még találkozhatunk húsz éves polgármesteri múlttal rendelkező csurgói Szászfalvi Lászlóval (az előző Orbán-kormány államtitkárával), valamint két a parlamenti választáskor még aktív polgármesterrel, a ceglédi Földi Lászlóval és a somogyvári Móringer József Attilával. Ugyancsak élő alpolgármesteri feladata volt októberig Firtl Mátyásnak (a korábbi Győr-Moson-Sopron megyei közgyűlési alelnöknek) Kópházán. Mindössze egy ciklusos önkormányzati képviselői múlttal rendelkezik Rubovszky György és Vejkey Imre. Ugyanakkor több évtizedes önkormányzati tapasztalatot gyűjtött Hargitai János Nagy-

⁷ A nem parlamenti képviselő államtitkári körben is találhattunk önkormányzati tapasztalattal rendelkezőket. Két korábbi szolnoki alpolgármester jelenleg államtitkár: LENGVEL GYÖRGYI, az EMMI közigazgatási államtitkára, míg HEGMANNÉ NEMES SÁRA, az NFM vagyonszerzésért felelős államtitkára. ZSIGMONDNÉ VITÁLYOS ESZTER, a Miniszterelnökség európai uniós fejlesztésekért felelős államtitkára korábban Pócsmezei társadalmi megbízással alpolgármestere volt.

⁸ LÁZÁR JÁNOS 2010. május 14 és 2012. június 1 között volt a FIDESZ frakció vezetője.

⁹ ROGÁN ANTAL a FIDESZ frakcióvezetői tisztséget 2012. június 2-tól az előző ciklus végéig, majd az új frakció megalakulását követően 2014. május 6-tól folyamatosan betölti.

nyárád volt tanácselnöke és polgármestere, aki Baranya megye közgyűlésének alelnöki és elnöki tisztségét is betöltötte, majd kormány megbízottként folytatta közszolgálati tevékenységét, mostani ismételt képviselővé választásáig.

MSZP

A megalakult 29 fős szocialista frakcióban 18 olyan képviselő volt, akinek volt önkormányzati múltja. A képviselők között csupán egy polgármesterrel, a szegedi Botka Lászlóval találkozhattunk, aki az MSZP–EGYÜTT–DK–PM–MLP országos listának a 6. helyéről került be az Országgyűlésbe és ismételt polgármesterré választását követően lemondott parlamenti mandátumáról.

Négy alpolgármesteri tisztséget betöltő szocialista politikus közül egyedül a Budapest XIII. kerületi Hiszékeny Dezső¹⁰ volt funkcióban a megválasztásakor. A nyolc szocialista települési önkormányzati képviselőből hat fővárosi kerületben politizált, csupán a miskolci Varga László és a tornyospálcai Legény Zsolt dolgozott vidéken.

Az öt megyei közgyűlési képviselői tapasztalattal rendelkező MSZP képviselő közül egyedül a Heves megyei Korózs Lajos volt funkcióban a megválasztásakor.

JOBBIK

A 23 tagot számláló Jobbik frakcióból csupán hatan rendelkeznek választott önkormányzati tapasztalattal. Közülük Hegedüs Lórántné Budakeszin nem csupán képviselő, hanem alpolgármester is volt a korábbi időszakban. Négyen települési képviselőként tevékenykedtek, míg Ander Balázs az országgyűlési képviselővé történt megválasztásakor is a Somogy megyei közgyűlés tagja volt.

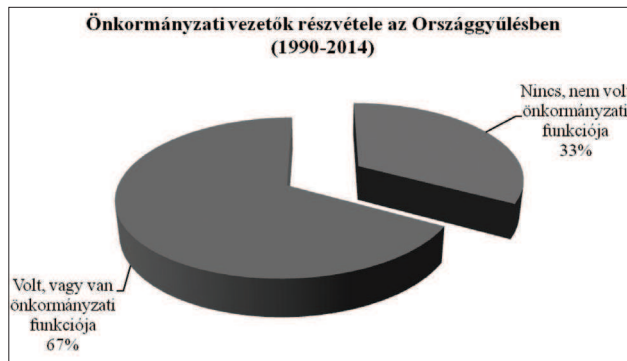
LMP

A Lehet Más a Politika öt fős frakciójából egy sem rendelkezik közvetlen választott önkormányzati tapasztalattal.

FÜGGETLENEK

A kilenc független képviselő, amely a Demokratikus Koalíció, az Együtt–PM és a Magyar Liberális Párt jelöltjeiből áll közül ketten vettek részt megyei szinten az önkormányzati munkában. Fodor Gábor (MLP) a Heves megyei, míg Molnár Csaba (DK), a Győr–Moson–Sopron megyei közgyűlés tagja volt korábban.

Összességében megállapítható, hogy az országgyűlési képviselők kétharmada (67%) rendelkezik valamilyen választott önkormányzati tapasztalattal, illetve 73 olyan országgyűlési

képviselő került megválasztásra, aki a választáskor aktív önkormányzati szerepet is betöltött, vagyis a parlamenti képviselők 37%-a egyben az októberi választásokig önkormányzati döntéshozó is volt.

Polgármesterek részvétele a 2014-es parlamenti választásokon

A 32 FIDESZ–KDNP egyéni országgyűlési képviselőjelöltként indított polgármester közül 30-an nyertek a választásokon. Csúsz két fővárosi kerületi polgármesternek (Németh Szilárdnak a XXI. és Papcsák Ferencnek a XIV. kerületben) nem sikerült a helyi győzelem, viszont mindketten bejutottak a Parlamentbe az országos listának az 59. és 60. helyéről. Az országos lista 13. helyéről¹¹ bejutott még a törvényhozásba Györfly Balázs, a Nemzeti Agrárkamara elnökeként, aki ekkor Nemesgörsöny polgármestere is volt.

Az egyéni választási eredményeket vizsgálva megállapítható, hogy a három fővárosi kerületi győztes közül a legjobb eredményt az V. kerületi Rogán Antal (45,29%) érte el, majd a XXII. kerületi Szabolcs Attila (41,64%), míg László Tamás XV. kerületi polgármester 37,75%-kal, mindössze 0,56%-kal tudott győzni. A zuglói Papcsák Ferenc 3,54%-kal és a csepeli Németh Szilárd 0,78%-kal maradt alul.

Az öt induló megyei jogú városi polgármester mindegyike nyert, bár közülük egyedül a kecskeméti Zombor Gábor tudott, mind a választókerületében (51,67%), mind a városában (50,12%) abszolút többséget elérni. A debreceni Kósa Lajos (47,06%) esetében a választókerület a város egy részét teljes mértékben lefedi, így az ő esetében nem vizsgálható, hogy hogyan szerepelt a saját településén. A nagykanizsai Cseresnyés Péter, a szekszárdi Horváth István és a békéscsabai Vantara Gyula esetében viszont megállapítható, hogy

¹¹ Az egyéni választókerületben nem induló korábban kettős funkciót betöltő polgármesterek közül néhányval találkozhattunk csak az egyes pártok országos listáin. A FIDESZ–KDNP esetében a nyolc korábban parlamenti képviselőséget is betöltő fővárosi kerületi polgármester közül az országos listán az utolsó előtti (278.) KOCSIS MÁTÉ Józsefvárosi és az utolsó (279.) POKORNI ZOLTÁN Hegyvidéki polgármester. A kilenc korábban országgyűlési képviselő megyei jogú városi polgármester közül egyedül a salgótarjáni SZÉKYNÉ SZTRÉMI MELINDA (167.) szerepelt a FIDESZ–KDNP országos listáján.

Az MSZP–EGYÜTT–DK–PM–MLP országos listáján – a korábban már említett szegedi BOTKA LÁSZLÓN kívül – a ricsei VÉCSI ISTVÁN (106.) és a celdömölki FEHÉR LÁSZLÓ (137.) szerepelt a polgármesterek közül.

¹⁰ HISZÉKENY DEZSŐ időközben lemondott Budapest XIII. kerületi alpolgármesteri tisztségéről. http://hvg.hu/itthon/20140715_Hiszekenye_Dezso_minden_kerületi_pozicioja

jobb eredményt értek el az egész választókerületben, mint a saját városukban.

A 14 városi polgármester képviselő jelölt közül négyen – a bicskei Tessely Zoltán (50,43%), a mosonmagyaróvári Nagy István (50,38%), a nyíradonyi Tasó László (51,64%) és a fehérgyarmati Tilki Attila (52,94%) – tudtak abszolút többségre szert tenni a választókerületükben, viszont Tessely Zoltán (47,67%) és Nagy István (46,22%) hazai pályán már nem kapta meg a választópolgárok többségének szavazatát. Tilki Attila is 1%-kal rosszabbul szerepelt otthon, mint a teljes körzetben, de így is abszolút (51,94%) nyertes tudott lenni.

Tasó László viszont kimagasló (75,21%) eredményt ért el otthon, Nyíradonyban. Rajta kívül még hazai pályán javítani tudott a teljes választókerületi eredményéhez képest a balmazújvárosi Tiba István (54,27%), a bonyhádi Potápi Árpád (51,63%), a kondorosi Dankó Béla (50,95%), a monori Pogácsás Tibor (50,53%) és a dunavarsányi Bóna Zoltán (50,09%) is. Bár jobb eredményt ért el, de nem sikerült helyben sem abszolút többségre szert tennie a hatvani Szabó Zsoltnak, a jászapáti Pócs Jánosnak és a zsámbéki Csenger-Zalán Zsoltnak. Kevésbé támogatták a polgármester képviselő jelöltet otthon, mint a körzet egészében Zsigó Róbertet Baján, valamint Földi Lászlót Cegléden.

A városi polgármester képviselő jelöltekkel szemben egy községi polgármesternek sem sikerült a választókerületében megszereznie az abszolút többséget, viszont a nyolc jelölt közül hét helyben kimagasló eredményt ért el. A legnagyobb sikert Pusztatlakán Simonka György (78,06%) aratta, de még Szadán Vécsey László (50,41%) is begyűjtötte a szavazatok többségét. Egyedül Simon Miklós Nyírbogáton nem érte el (47,49%) az abszolút többséget. Régi megfigyelés igazolódott ismét, mely szerint minél kisebb egy település, annál nagyobb esély van arra, hogy a helyi ismertség és elfogadottság megjelenjen a választók szavazatában.

Az ellenzéki összefogás, az MSZP–EGYÜTT–DK–PM–MLP színeiben három polgármester tett kísérletet a parlamenti mandátum megszerzésére. Mindhárman vereséget szenvedtek, viszont a saját településükön megszerezték az első helyet. A választókerületében csupán 3. helyezett Vécsei István saját településén, Ricsén (66,07%) abszolút, míg a 2. helyezett Nagy Attila Sellyén (47,70%) és Fehér László Celldömölkön (43,12%) relatív többségre tett szert hazai pályán.

A Seres Mária Szövetségesi párt volt az egyetlen, amelynek országos listáját polgármester – az SMS párt névadója Seres Mária Mátraverebély polgármestere – vezette. A választások előtt alakult új párt még további négy polgármestert indított áprilisban. A jelöltek a választókerületeikben meglehetősen szerény – 0,73% és 2,47% közötti – eredményt értek el. A legjobban Seres Mária szerepelt (2,47%). Ugyanakkor a saját településükön elért eredményeik már jobbak voltak. Az öt SMS jelölt polgármestere közül egyedül Galba Mihály Bolhás községben tudott helyben második helyet szerezni (23,23%), míg a többiek saját településükön is csak negyedik lettek: Tóth István Jánosné Teskándon (18,70%), Horváth István Mihály Csákánydoroszlón (14,53%), Seres Mária Mátraverebélyen (12,37%) és Mártai Csaba Szababattyánon (10,14%).

Bár ugyancsak negyedik helyezést ért el saját falujában, Söptén Danka Lajos, a Kisgazdapárt–MIÉP színeiben, de a helyi 6,95%-os támogatottsága meglehetősen alacsony volt.

Megyei közgyűlési elnökök szereplése a 2014-es parlamenti választásokon

A 19 megyei közgyűlési elnök közül tízen indultak és nyertek is a választásokon. Mindannyian a FIDESZ frakció tagjai és valamennyien tagjai voltak az előző Országgyűlésnek is. Közülük öten – Bodó Sándor, Gelencsér Attila, Mengyi Roland, Tiffán Zsolt és Törő Gábor – 2010-ben kerültek be először a törvényhozásba, míg ugyancsak öten már több ciklusos országgyűlési képviselők. Az ötödik ciklusát kezdte, vagyis 1998 óta képviselő Becsó Zsolt és Lasztovicza Jenő. 2001-ben, időközi választáson jutott be a Parlamentbe Szűcs Lajos, míg Manninger Jenő 2002-től és Bányai Gábor 2006-tól tagja az Országgyűlésnek.

A közgyűlési elnök képviselőjelöltek közül a legjobb választási eredményt a Bács-Kiskun megyei Bányai Gábor (51,25%) érte el. Rajta kívül még abszolút többséget egyedül a Fejér megyei Törő Gábor (50,18%) tudott szerezni. A leggyengébb eredménnyel a Nógrád megyei Becsó Zsoltnak (37,64%) kellett beérnie.

A 2010 és 2014 közötti országgyűlési képviselő megyei közgyűlési elnökök közül nem indult a parlamenti választásokon a Békés megyei Farkas Zoltán, a Csongrád megyei Magyar Anna, a Győr-Moson-Sopron megyei Szakács Imre, a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Seszták Oszkár, a Tolna megyei Puskás Imre és a Vas megyei Kovács Ferenc.

Az parlamenti választáskor funkcióban lévő közgyűlési elnökök közül csupán hárman, a Heves megyei Szabó Róbert, a Jász-Nagykun-Szolnok megyei Kovács Sándor és a Komárom-Esztergom megyei Popovics György nem voltak országgyűlési képviselők. A megyei közgyűlési tagok választásának 1994-ben bevezetett pártlistás rendszere eredményeként ciklusról ciklusra fokozódóan, mind a közgyűlés tagjainak túlnyomó többsége, mind pedig a közgyűlések elnökei alapvetően pártfeladatot hajtának végre, így a térségi önkormányzás, a középszintű feladatellátás egyre jobban háttérbe szorult. Fokozatosan nőtt azon megyei közgyűlési elnökök száma, akik egyben országgyűlési képviselők is voltak.

Az önkormányzati érdekek parlamenti képviseletének lehetősége

Mint az eddigiekből látható, hogy az elmúlt ciklusok országgyűléseiben meglehetősen markáns létszámban és befolyással voltak jelen önkormányzati vezetők. Ugyanakkor az is látható, hogy a megyei közgyűlési elnökök, megyei jogú városi, valamint fővárosi kerületi polgármesterek részvétele és hatása volt a meghatározó. A kisebb településeket képviselő kettős funkcióban lévő képviselők alapvetően igyekeztek saját településük számára külön fejlesztési lehetőségeket, illetve kiegészítő forrásokat szerezni. Ez utóbbi törekvés szám-szerűsíthetően megfigyelhető a nagyobb városok esetében is.

Így a jelentősnek nevezhető önkormányzati jelenlét az Országgyűlésben egyértelműen nem jelentette az önkormányzati általános értékek, érdekek és szempontok képviseletét, hanem döntően lokális kijárársban nyilvánult meg. Ugyanakkor a kormányzatok előszeretettel hivatkoztak arra, hogy a parlamentben megvitatták az önkormányzati vezetőkkel az önkormányzati követeléseket. Így mindenképpen torz képviselet valósulhatott csak meg, ezért is öröndetes, hogy 2014 októberétől megszűnt a kettős képviselet lehetősége.

Ezzel egyidejűleg viszont felmerül a kérdés, hogy miképpen történik a jövőben az önkormányzati érdekek megjelenítése a törvényhozásban. Megítélésem szerint ennek egyik fontos eleme, hogy a jelenlegi szétaprózódott országos önkormányzati érdekképviseleti szervezeti rendszer integrálódjon. A meglévő erők egyesítésével is lehet növelni az érdekképviselet hatékonyságát.

A másik, régóta és többször felmerült megoldási mód az Országgyűlés kétkamarássá tétele, vagyis a felsőház létrehozatala döntően önkormányzati döntéshozókból. A felsőház természetesen nem minden törvény tekintetében rendelkezne döntési kompetenciával, viszont az önkormányzatokat érintő képviselőházi döntések kontrollját jelentené. Ez a megoldás tudná megfelelően garantálni a sajátos önkormányzati érdekek megfelelő érvényesülését. Természetesen a felsőház létrejötte nem teszi feleslegessé az önkormányzati érdekképviseletet, hiszen a második kamarában résztvevők alapvetően az érdekvédelmi, képviseleti szervezet(ek) szakmai munkájára támaszkodhat.

A közszolgálati szerepek és köztisztviselők egyértelmű elhatárolása elengedhetetlenül szükséges, ahhoz, hogy a törvénykezési folyamatban érdemi egyeztetésekre, szakmai megalapozásra és kielélelésre kerüljön sor. A jobb minőségű és tartós törvénykezés érdeke minden szereplőnek, így az államnak és az önkormányzatoknak egyaránt. Amennyiben a jogalkotás folyamatában tényleges és érdemi hatásvizsgálatokra is sor kerülne, abban az esetben nyilvánvalóvá válna, hogy a központosítás nem mindenható, hanem teret és lehetőséget érdemes adni a helyi autonómiáknak, a decentralizációnak és a szubszidiaritásnak egyaránt.

A kettős képviselet vége, egyben egy új önkormányzati érdekképviseleti rendszer kialakításának lehetőségével is járhat. Alapvetően az önkormányzatok együttműködésén múlik, hogy ez a szükséges váltás és változtatás mikor és hogyan valósul meg.

II.

2014. október 12. – helyi önkormányzati választás

Miközben a települések túlnyomó többségében hetedszer, addig most először választottak Balatonakarattyan önállóan polgármestert és képviselőket az újonnan létrejött községi önkormányzatban. A választások tétje az volt, kik vezetik a 3178 települési önkormányzatot – bele értve a fővárost és a 23 kerületet is –, illetve milyen összetételben működnek majd az új feladatkörű megyei önkormányzatok az új ciklusban.

Jelöltek

Összesen 7997 polgármester-jelölt indult, így országos átlagban minden polgármesteri helyre 2,5 szeres volt a jelentkezés. A legtöbben (13-an) Tápióságán akartak polgármesterek lenni. Több mint 760 településen viszont csupán egy jelölt indult, vagyis már a jelölés során eldőlt a választás eredménye. Ugyanakkor jelölt hiányában hét – Aparhant, Daraboshegy, Nemesvita, Répáshuta, Tanakajd, Udvari és Valkonya – településen maradt el a választás. Több településen az egyedüli polgármester-jelölt azért lépett vissza a választást megelőzően, mert jogosulttá vált a közszolgálati járadékára, amelynek összege több mint az új bértábla szerinti fizetése.

Ezen túl még két településen – Kishajmás és Tanakajd – eleve elmaradt a képviselő választás kellő számú jelölt hiányában, miközben a csaknem 17 ezer önkormányzati képviselői helyre több mint 51 ezer jelölt pályázott, vagyis átlagosan hárman indultak egy mandátumért.

A polgármester jelöltek 79,9%-a független, míg a képviselőjelöltek esetében ez az arány 62% volt. A szervezetek által önállóan vagy közösen állított 1620 polgármester-jelölt közül 923 (57%) kormánypárti volt, ebből 861 helyen FIDESZ–KDNP közös jelölt szerepelt, míg a többi helyen egyéb szerveződésekkel társulva indultak a kormánypárti jelöltek. Csupán 36 településen indult a FIDESZ önállóan, míg kormányzó pártszövetségese a KDNP hat helyen.¹² A legtöbb (263) önálló polgármester-jelöltet a Jobbik állította.

A baloldali pártok (MSZP, DK, Együtt, PM) 112 helyen önállóan, több helyen egymással szemben indítottak polgármester jelöltet, míg 84 helyen különféle együttműködésben próbáltak eredményre jutni. Egyéb pártok 121, míg a civil szervezetek 117 helyen állítottak polgármester jelöltet. (Lásd: 1. számú táblázat)

Eredmény

A 2014. évi általános polgármester- és önkormányzati választás alapvetően eredményes volt. Bár a több mint 8 millió választópolgárnak csupán alig több mint 44 százaléka vett részt a voksoláson. Minthogy a választások tisztaságával kapcsolatban beérkezett kifogások egy részének a bíróságok helyt adtak, így november 9-én 11 településen meg kellett ismételnit a szavazást. A polgármester-választást egészében vagy részben megismételték Bakson, Cserhátszentivánon, Jászkiséren, Ózdon, Recskén és Szekszárdon. Jelöltek, illetve szavazategyenlőség, valamint lemondás és haláleset miatt 11 időközi

¹² Két településen külön indult a FIDESZ és kormánypárti szövetségese a KDNP. Albertirsán a korábbi polgármester FAZEKAS LÁSZLÓ (TEAM-Választási szövetség) abszolút többséggel győzött (53,99%), így a külön indulásnak végső soron nem volt jelentősége (a FIDESZ jelölt 22,18%-ot, míg a KDNP jelölt 5,51%-ot ért el). A Nógrád megyei Vanyarcon a polgármesteri tisztségért két kormánypárti jelölt indult. A KDNP jelöltként induló volt polgármester asszony HRNCSJÁR MIHÁLYNÉ sikerrel (81,18%) őrizte meg tisztségét, míg a négy évvel korábbi vesztes kihívója KATYMÁRI LÁSZLÓ most FIDESZ színben veszített (18,82%).

Jelölt és lista állítás áttekintése

1. számú táblázat

Szervezet	Polgármester jelöltek	Települési önkormányzati jelöltek			Fővárosi/megyei listák		Összes jelölt
		10 ezer és kisebb	10 ezernél nagyobb	Összesen	Listaszám	Jelöltszám	
Összesen	7997	35 779	15 403	51 182	113	2187	61 366
Szervezetek összesen	1620	4 769	14 658	19 427	113	2187	23 234
Szervezetek önállóan	646	1 974	9 014	10 988	92	1477	13 111
Szervezetek közösen	974	2 795	5 644	8 439	21	710	10 123
Függetlenek	6377	31 010	745	31 755	0	0	38 132

Forrás: www.valasztas.hu

választás volt január 18-ig, amikor is hét polgármestert és négy testületet választottak. További időközi választásokra kerül sor a hiányok pótlására, viszont újabb és újabb helyeken mondanak le a polgármesterek, így a körülmények ismeretében feltételezhető, hogy talán nem is lesz olyan helyzet az elkövetkezendő időszakban, amikor valamennyi településen lesz választott polgármester.

Településkategóriák, méretek szerinti eredmények

Az önkormányzati választások szempontjából országos jelentőséggel leginkább a fővárosi eredményekre figyelt az ország. Budapesten 2014-ben új szabályok szerint választották meg a közgyűlést. A fővárosi közgyűlés tagja lett automatikusan a 23 kerületi polgármester, a főpolgármester és töredékszavazatok alapján kilenc vesztes polgármesterjelölt. A működés szempontjából ugyanakkor az sem mindegy, hogy az egyes kerületeknek mekkora a lakosságszáma, így eltér egyes kerületi polgármester-képviselők szavazatának értéke.

A fővároson belül is a legnagyobb figyelem a főpolgármester-választásra irányult. A versenyt végül öt jelölt közül Tarlós István nyerte (49,06%), így a következő ciklusban is folytathatja munkáját. A 33 tagú fővárosi közgyűlésnek 61százaléka – a főpolgármester, 17 kerületi polgármester és két vesztes polgármester-jelölt a kompenzációs listáról – kormánypárti politikus. A bal-liberális ellenzék összesen tíz mandátumot – öt polgármesteri és öt kompenzációs listás helyet – szerzett. Egy közgyűlési tag civil szervezet jelöltje – a XXIII. kerületben ismét megválasztott polgármester, Geiger Ferenc –, s egy-egy képviselője van kompenzációs listáról a Jobbiknak és az LMP-nek egyaránt.

A 23 kerületi polgármesteri helyből 17-ben a kormánypárti jelölt nyert. Két kerületben MSZP (XIII. és XIX.), míg egyben (XX.) az MSZP vezette összefogás jelöltje győzött. A már korábban jelzett civil jelölt vezette (XXIII.) kerület mellett egy kerületben (XV.) a DK, egyben (XIV.) pedig az EGYÜTT-PM jelöltje kapta a legtöbb szavazatot. A FIDESZ-KDNP vezette kerületekből csupán egyben (VII.) nem szerezte meg a testületben is a többséget. A szocialisták által vezetett három kerületben a többséget is biztosítják, viszont egyes az összetétele a testületeknek – vagyis

nincs többsége a polgármesternek – a VII. kerület mellett, a XIV. és a XV. kerületben.

A 23 megyei jogú városi polgármesterből 20-at a kormánypártiak nyertek. Szegeden maradt Botka László, a korábbi szocialista polgármester (58,22%), míg Salgótarjánban (42,88%) ugyancsak az MSZP vezette összefogás jelöltje nyert, és Békéscsabán (41,93%) független jelölt kapta a legtöbb szavazatot. Ami a közgyűlések összetételét illeti, alapvetően követi a polgármester hovatarozását, csupán Szombathelyen nincs kormánypárti többség, itt vegyes az összetétele a testületnek, viszont Békéscsabán a független polgármesternek kormánypárti többségű közgyűléssel kell dolgoznia.

A magyar önkormányzati választási eljárási szabályok szempontjából meghatározó, hogy a település lakossága tízezer alatti, avagy a feletti. A tízezer feletti településeken ugyanis egyéni választókerületekből választják meg a képviselők meghatározó többségét, és a töredékszavazatokból kerülhetnek be még a kompenzációs listákról képviselők. Ennek köszönhetően a pártok abban érdekeltek, hogy tudjanak jelölteket állítani az egyes egyéni körzetekben, aminek következtében a választásoknál a pártok szerepe meghatározó. Az előzőekben bemutatott fővárosi kerületeket és a megyei jogú városokat kivéve még 124 tízezer feletti lakosságszámú település van Magyarországon.

A közép és kisvárosokat vizsgálva megállapítható, hogy a polgármesteri helyek 60 százalékát megszerezték a kormánypártok. Ha a testületek összetételét is nézzük, itt még nagyobb (62%) a kormánypárti túlsúly. Ebben a településkategóriában a civil szervezetek jelöltjei 15 százalékos arányban adták a polgármestert, és egyben a testületekben is meghatározó a szerepük. Független jelölt szerezte meg 18 helyen a legtöbb szavazatot. A független jelölt vezette önkormányzatok közül egyedül Dorogon vannak túlsúlyban a függetlenek a testületben, vagyis a függetlenek itt csapatban indultak.¹³ Az ellenzéki pártok közül a szocialisták szerepeltek a legjobban,

¹³ Dorogon miután az MSZP nem indította a korábbi jelöltjét TITTMANN JÁNOST, a polgármester függetlenként elindult és javított négy évvel korábbi eredményén, jelentős fölényrel (67,85%) nyert. Az MSZP jelölt WINKFEIN CSABA a négy indulóból a negyedik helyet szerezte meg (5,23%). A nyolc egyéni körzetben a polgármester támogatóitjai, amúgy függetlenként indulók nyerték a választást. Közülük hatan tagjai voltak a korábbi képviselő testületnek is.

azzal, hogy hét helyen adják a polgármestert önálló, vagy közös jelöltként, és öt testületben vannak többségben. A jobbik ebben a körben négy város vezetését tudhatja magáénak, de közülük csak Törökszentmiklóson vannak többségben a testületben is. Az amúgy kormánypárti szerveződés, a Nemzeti Fórum Egyesület egyedül Kiskunfélegyházán győzött, igaz a korábbi FIDESZes polgármesterrel szemben, és a testületben is többsége van a fórumnak.¹⁴ Négy kisvárosban – Dunaharaszti, Kiskőrös, Sárospatak és Solymár – úgy nyert a korábbi polgármester, hogy nem volt kihívója. A képviselő-testületek túlnyomó részben (84%) van meghatározó politikai erő, csoportosulás, mindössze 20 kisvárosban olyan a testület összetétele, hogy sem a polgármester csapatának, sem az ellenzékének nincsen többsége.

A tízezer lakos alatti népességű, mintegy háromezer település meghatározó részében (81%) független jelöltet választottak a település élére. A politikai pártok közül a kormányzó pártok szövetsége (17%) volt a legeredményesebb több mint 500 településen szerzett győzelmével. Néhány helyen a balol-

egy polgármestere a Munkáspártnak (Borsodbóta), a MI-ÉP-nek (Tiszaeszlár) és a Néppárt.hunak (Paks) is.

Amennyiben a polgármester jelöltekhez viszonyítjuk a megszerzett tisztségeket megállapítható, hogy a FIDESZ és szövetségesei a jelöltjeik 68%-át győzelemre vitték (2. sz. táblázat). Sikeresnek mondhatók még a független jelöltek, hiszen legalább minden harmadik független jelölt (38%) nyerni tudott. Ugyancsak egyharmados eredményességgel (34%) állítottak jelöltet a civil szervezetek. Meglehetősen gyengén szerepeltek a baloldali összefogás polgármester jelöltjei (18%) és még inkább a Jobbik indulói (5%).

Nemek aránya a polgármestereknél

Magyarországon a közéletben a nők szerepvállalása meglehetősen alacsony. Az önkormányzati választás eredményeképpen minden ötödik polgármester nő. Ha ezt településkategóriák szerint vizsgáljuk, egyértelműen megállapítható, hogy

Polgármesterek jelölő szervezetük szerint országos összesítésben

2. sz. táblázat

Kategória	FIDESZ+	Baloldali+ Összefogás	Jobbik	Civil	Egyéb párt	Független	Összesen
Budapest	18	5	0	1	0	0	24
Megyei jogú város	20	2	0	0	0	1	23
10 ezer feletti város	76	7	4	19	0	18	124
10 ezer alatti település	514	22	10	15	3	2435	2999
Összesen	628	36	14	35	3	2454	3170

Polgármester jelöltek jelölő szervezetek eredményessége országos összesítésben

3. sz. táblázat

Kategória	FIDESZ+	Baloldali+ összefogás	Jobbik	Civil	Egyéb párt	Független	Összesen
Jelölt	923	196	263	117	121	6377	7997
Megválasztott	628	36	14	35	3	2454	3170
Jelöltek arányában %	68	18	5	30	2	38	

dali pártok és szövetségesei (22 településen), a civil szervezetek (15) és a Jobbik (10) tudott nyerni.

Ha az ország egészét vizsgáljuk, megállapítható, hogy a polgármesterek 77%-a független. A pártjelöltek tekintetében kiemelkednek a FIDESZ vezette szövetség jelöltjei azzal, hogy 628 helyen, a települések 20%-ában adják a polgármestert. A tízezernél népesebb települések körében ez az arány viszont 67%. Civil szervezet jelöltje 35 településen lett polgármester. A parlamenti pártok köréből a baloldali önálló vagy közös jelölt 36 helyen, jobbikos polgármester pedig 14 településen van, míg az 52 LMP polgármester-jelöltre egy sem tudott nyerni. A parlamenten kívüli pártok közül van

a női polgármesterek aránya fordított arányban nő a szerint, hogy mekkora a település. Minél nagyobb egy település, annál kevesebb a női vezető, így – értelemszerűen – az arányuk a kisebb településeken jelentősebb.

Parlamenti kísérletezők

Az április 6-ai országgyűlési képviseléválasztáson néhány olyan polgármester is megkísérelte a törvényhozó testületbe kerülést, aki nem volt tagja a Parlamentnek. Mint az előzőekben írtuk ez a kísérletük nem járt sikerrel. Most tekintsük meg, hogy ezek a nagypolitikai szerepre vállalkozók milyen eredményt értek el otthon.

A tavasszal a szocialista összefogás „színeiben” indult jelöltek közül Vécsei István októberben MSZP-jelöltként kihívó nélkül nyert, Nagy Attila függetlenként Sellyén győzött

¹⁴ Kiskunfélegyházán a korábbi kormánypárti polgármester KAPUS KRISZTIÁNNAL (24,36%) szemben a Nemzeti Fórum és LEZSÁK SÁNDOR jelöltje CSÁNYI JÓZSEF nyert (54,93%) és a tíz egyéni képviselői helyből is elvitt kilencet a fórumjelöltje.

Nemek aránya

4. sz. táblázat

Kategória	Férfi	%	Nő	%	Összesen
Budapest	23	96	1	4	24
Megyei jogú város	22	96	1	4	23
10 ezer lakos feletti város	112	90	12	10	124
10 ezer lakos alatti település	2382	79	617	21	2999
Összesen	2539	80	631	20	3170

(68,14%), míg Fehér László Celldömölkön civil szervezet, a CSÖCE színében győzedelmeskedett (62,08%).

A Seres Mária Szövetségesei párt tavaszi jelöltjei közül függetlenként a névadó Mátraverebélyen (38,67%) és Mátrai Csaba Szabadbattyánban (17,22%) veszített. A másik három SMS jelölt – Galba Mihály Bolháson (58,89%), Tóth István Jánosné Teskándon (53,43%) és Horváth István Mihály Csákánydoroszlón (62,76%) immáron függetlenként meg-

őrizte polgármesteri tisztségét. Danka Lajos, aki a Kisgazdapárt-MIÉP színeiben veszített áprilisban, most októberben Söptén (23,36%) elvesztette a polgármesteri tisztségét. A tavaszi és az őszi eredmények összevetéséből megállapítható, hogy azok a polgármesterek, akik az országgyűlési választáson a saját településükön relatíve jól szerepeltek, azok összességében is megkapták a választópolgárok többségének támogatását.

Ismétlők

Miközben jelentős vita bontakozott ki arról, hogy a megváltozott körülmények ismeretében fognak-e indulni a korábbi polgármesterek a választásokon, az eredmények ismeretében joggal állítható, hogy a pénzügyi feltételek és körülmények ellenére a túlnyomó többség vállalta az ismételt megméretést, annak reményében, hogy képes lesz továbbra is szolgálni a települését. Természetesen, akiknek erre volt módjuk, sokan éltek az utóljára igénybe vehető közszolgálati járadék igénybevételével, illetve a nyugdíjazással. Mindezek ellenére az eredmények ismeretében látható, hogy 2308 helyen az elő-

A megyei közgyűlések mandátum megoszlása

5. számú táblázat

Megye	FIDESZ– KDNP	JOBBIK	MSZP	DK	LMP	Egyéb párt	Társadalmi szervezet	Összesen
Baranya	11	3	3	1	1			19
Bács-Kiskun	14	5	3	1	1			24
Békés	11	4	2	1				18
Borsod-Abaúj-Zemplén	15	8	5	1				29
Csongrád	11	4	5					20
Fejér	13	4	2	1				20
Győr-Moson-Sopron	14	4	2	1				21
Hajdú-Bihar	14	6	3	1				24
Heves	8	4	2	1				15
Jász-Nagykun-Szolnok	11	5	2	1				19
Komárom-Esztergom	9	3	2	1				15
Nógrád	9	3	2	1				15
Pest	23	8	5	4	3			43
Somogy	9	3	1	1			2*	16
Szabolcs-Szatmár-Bereg	16	5	3				1**	25
Tolna	8	3	2	1		1***		15
Vas	10	2	2				1****	15
Veszprém	10	3	3	1				17
Zala	9	4	1	1				15
Összesen	225	81	50	19	5		5	385
Százalék	58	21	13	5	1,5		1,5	100

Megjegyzés:

* SOMOGYÉRT (Somogyért Egyesület)

** ÖSSZEFOGÁS (Összefogás Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Felemelkedésért Egyesület)

*** NP (Néppárt.hu)

**** PVME (Polgármesterek Vas Megyéért Egyesület)

ző polgármestert választották újra. Így a 855 új polgármester csak a települések 27%-át jelenti. Természetesen a most megválasztott polgármestereknek nem mindegyike teljesen új, mivel korábbi ciklusokban már gyakorolta ezt a szerepet, vagy alpolgármesterből lett most polgármester.

Mindenesetre joggal állítható, hogy a választásokat követően a polgármesterek körében meghatározó (73%) a folytonosság. Kérdés csupán az, hogy a jelenlegi többségében csökkentett bérek tartóssá válásával hányan fognak megválni funkciójuktól.

Legalább 24 éve szolgálók

A mostani választásokon győztes polgármesterek között összesen 167 olyannal találkozhatunk, aki legalább 1990 óta vezeti a települését. (Arra vonatkozóan nincsen átfogó nyilvántartásunk, hogy közülük hányan voltak előtte tanácselnöki funkcióban is.) A települések több mint 5%-át tehát olyan polgármesterek vezetik, akik az elmúlt csaknem negyedszázadban folyamatosan elnyerték a választók többségének bizalmát, és vezették a helyi közösségüket. Ezért minden elismerés megilleti őket.

Megyéenként az érintetteket vizsgálva megállapítható, hogy Békés – Csürhés István (Kaszaper) – és Csongrád – Fekete József (Kláralfalva) – megyékben csak 1, míg Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 21, Baranya és Somogy megyékben 20 tartósan teljesítő polgármesterrel találkozhatunk. A több mint két évtizede polgármesterek közül a legkisebb települést a mindössze 28 fős Zalaköveskútot Tolnai István vezeti. Ebben a körben a legnépesebb települést, Gödöllőt Gémesi György vezeti 24 éve. Gödöllőn kívül még három 10 ezer lakos feletti települést vezetnek csaknem negyedszázada ugyanazok, így Hoffman Pál (Tököl), Sütő László (Marcali) és Pásztor Béla (Veresegyház). Pásztor Béla esetében már csaknem ötven éves településvezetési időszakról beszélhetünk. A tartósan ugyanaz a személy vezette települések túlnyomó többsége (91%) község, csupán négy nagyközség és tizenegy város élén áll hetedszer is megválasztott polgármester.¹⁵

A megyei közgyűlések választása

Mind a 19 megyében csupán négy párt – a FIDESZ–KDNP, a Jobbik, az MSZP és a DK – tudott listát állítani. Az Együtt–A korszakváltók pártja 11 megyében, az LMP 5, a Magyar Munkáspárt 3, a JESZ 2 megyében indított a választáson megyei listát. Tíz szervezet – két párt és nyolc társadalmi szervezet – egy megyében próbálkozott.

Végző soron az öt parlamenti pártból három tudott valamennyi megyében mandátumhoz jutni. A Kormánypártok szövetsége, a FIDESZ–KDNP elsőpró sikert aratott azzal, hogy mindegyik megyében megszerezte a többséget és országosan elnyerte a mandátumok 58%-át. Kétharmados több-

A megyei közgyűlési elnökök listája

6. számú táblázat

Megye	Elnök neve
Baranya	Nagy Csaba
Bács-Kiskun	Rideg László
Békés	Zalai Mihály
Borsod-Abaúj-Zemplén	Török Dezső
Csongrád	Kakas Béla
Fejér	Dr. Molnár Krisztián
Győr-Moson-Sopron	Németh Gergely Zoltán
Hajdú-Bihar	Pajna Zoltán Árpád
Heves	Szabó Róbert
Jász-Nagykun-Szolnok	Kovács Sándor
Komárom-Esztergom	Popovics György
Nógrád	Skuczai Nándor Tibor
Pest	Szabó István
Somogy	Jakó Gergely András
Szabolcs-Szatmár-Bereg	Seszták Oszkár János
Tolna	Fehérvári Tamás
Vas	Majthényi László
Veszprém	Polgárdy Imre Lajos
Zala	Dr. Pál Artilla

seget (67%) ért el a FIDESZ–KDNP Győr-Moson-Sopron, valamint Vas megyékben, míg csupán egy mandátummal van többségük (51%) Borsod-Abaúj-Zemplén megyében.

Második helyezett lett a Jobbik a mandátumok 21%-val. A legeredményesebb Borsod-Abaúj-Zemplén (28%), Heves és Zala (27%) megyékben volt, míg a leggyengébben Vas (13%), Baranya (16%) és Veszprém (17%) megyékben szerepeltek.

Az MSZP 13%-os részvétele azt jelenti, hogy legalább 1 mandátumot mindegyik megyében tudhat magának. Legjobban Csongrád (25%), Veszprém (17,6%) és Borsod-Abaúj-Zemplén (17%) megyékben szerepelt, míg a leggyengébben Somogy (6,25%) és Zala (6,6%) megyékben szerzett mandátumot.

A DK három megyében – Csongrád, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Vas – nincs jelen és csupán Pest megyében szerzett egynél több megyei képviselői helyet. Az LMP három – Baranya, Bács-Kiskun és Pest – megyében van jelen.

A parlamenten kívüli pártok közül egyedül a Néppárt.hu jutott Tolna megyében mandátumhoz, míg három, a korábbi években is jelenlévő, alapvetően a megyei választásokra szervezett és sok polgármestert magába foglaló társadalmi szervezet jutott be az adott megyegyűlésbe. (Lásd: 5. számú táblázat)

A választási eredménynek köszönhetően mind a 19 megyében a FIDESZ–KDNP listavezetőjét választották meg a közgyűlés elnökének. A megyei közgyűlési elnökök közül mindössze négyen kerültek ismételt megválasztásra, így Hevesben Szabó Róbert, Jász-Nagykun-Szolnokban Kovács Sándor, Komárom-Esztergomban Popovics György és Szabolcs-Szatmár-Beregben Seszták Oszkár János maradt tisztségében. Az utóbbi mellett még az előző ciklusban tagja volt az Országgyűlésnek a Baranya megyei Nagy Csaba. (Lásd: 6. számú táblázat.)

¹⁵ Lásd az 1990 óta folyamatosan polgármesteri tisztséget betöltők listáját ZONGOR GÁBOR: Ismétlők többségben – ÖNkormányzat 2014. IV. negyedév 7–11. o. – című írásában.